

ПРАКСА УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Припремио: Љубомир Ожеговић¹

*Одлука број: У-50/23 од 26. јун 2024. године
„Службени гласник Републике Српске“, број 59/24*

НЕУСТАВНОСТ ПОВРАТНОГ ДЕЈСТВА ЗАКОНА

Оспорена норма којом је прописано да се одредбе закона примјењују и на имовинскоправне односе брачних супружника из бракова закључених прије ступања на снагу овога закона ако захтјеви странака нису правоснажно ријешени до дана његовог ступања на снагу, у супротности је са уставним принципом правне сигурности и извјесности као сегмента начела владавине права, као и уставне гаранције према којој закони, други прописи и општи акти не могу имати повратно дејство.

Из образложења

Александар Тркуља из Бањалуке дао је 7.06.2023. године Уставном суду Републике Српске (у даљем тексту: Суд) иницијативу за покретање поступка за оцјењивање уставности члана 346. Породичног закона („Службени гласник Републике Српске“ број 17/23) (у даљем тексту: Закон). У иницијативи, која је допуњена 17.11.2023. године и 24.05.2024. године, се оспорава уставност члана 346. Закона, према којем се одредбе овог закона примјењују на имовинскоправне односе брачних супружника из бракова закључених прије ступања на снагу истог, ако захтјеви странака нису правоснажно ријешени до дана ступања на снагу тог закона. Давалац иницијативе сматра да ће примјеном оспорене одредбе, након што Закон ступи на снагу, доћи до повреде члана 16. Устава Републике Српске, члана III. тачка к) Устава Босне и Херцеговине, а у вези са чланом 49. тач. 1) до 3) Аманд-

¹ Доктор правних наука Секретар Уставног суда Републике Српске

мана LVII на Устав Републике Српске, чл. 6. и 14. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода (у даљем тексту: Конвенција), те члана 1. Протокола I уз Конвенцију. У иницијативи се даље истиче да је законодавац, за разлику од осталих односа који проистичу из брака, имовинскоправне односе брачних супружника уредио супротно општим процесним правилима која подразумевају да ће се судски поступци, у случају ступања на снагу новог закона, окончати по правилима закона који је важио у тренутку подношења тужбе. Будући да се оспорена одредба Закона тиче искључиво имовинскоправних односа брачних супружника, али не и других односа проистеклих из брака, наводи се да је иста дискриминаторна, те да би њеном примјеном дошло до дерогирања начела законитости у погледу временског важења прописа, као и да она, на одређени начин, доводи до ретроактивне примјене оспореног закона. Такође, давалац иницијативе је мишљења да ће примјеном члана 346. Закона за странке у постојећим поступцима пред редовним судовима наступити штета коју ће сносити буџет Републике Српске, због чега сматра да ће доћи до повреде наведених одредаба Устава Републике Српске, Устава Босне и Херцеговине, те Конвенције и Протокола I уз Конвенцију. У овом смислу, давалац иницијативе истиче да је неопходно, а у циљу избјегавања дискриминације и проузроковања штете, да се до почетка примјене оспореног закона стави ван снаге одредба члана 346. истог. Давалац иницијативе сматра да у поновљеној законодавној процедури треба усвојити рјешење према којем ће се сви судски поступци који су започети до ступања на снагу оспореног закона, а који се тичу односа који потичу из брака, укључујући и имовинскоправне односе брачних супружника, окончати по одредбама Породичног закона који је важио у вријеме покретања тих поступака.

Народна скупштина Републике Српске није доставила одговор на наводе из иницијативе.

Оспореним чланом 346. Породичног закона („Службени гласник Републике Српске“ број 17/23) је прописано да се одредбе овог закона примјењују и на имовинскоправне односе брачних супружника из бракова закључених прије ступања на снагу овог закона, ако захтјеви странака нису правоснажно ријешени до дана ступања на снагу овог закона.

Разматрајући оспорени закон са становишта навода и разлога изнесених у иницијативи, Суд је, прије свега, имао у виду Устав Републике Српске којим је, поред осталог, прописано: свако има право на једнаку правну заштиту својих права пред судом и другим државним органом или организацијом (члан 16. став 1); свакоме је зајамчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се рјешава о његовом праву или на

законом заснованом интересу (члан 16. став 2); закони, други прописи и општи акти не могу имати повратно дејство (члан 110. став 1); само се законом може одредити да његове поједине одредбе, ако то захтијева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство (члан 110. став 2); у случају различитости у одредбама о правима и слободама између Устава Републике Српске и Устава Босне и Херцеговине, примјењују се оне одредбе које су за појединца повољније (члан 49. тачка 1. Амандмана LVII на Устав Републике Српске); одредбе чл. 10, 21, 30, 32, 33, 34, 38. и 43. Устава Републике Српске о правима и слободама грађана третирају се као одредбе о људским правима и основним слободама и одnose се на све, а не само на грађане (члан 49. тачка 2. Амандмана LVII на Устав Републике Српске); одредбе чл. 13, 22, 23, 24, 25, 26, 28. и 30. Устава Републике Српске о правима и слободама остварују се у складу са одговарајућим одредбама чл. 8. до 11. Конвенције (члан 49. тачка 3. Амандмана LVII на Устав Републике Српске).

Поред тога, оцјењујући основаност навода из иницијативе, Суд је имао у виду одредбе Конвенције и Протокола I уз ову конвенцију на које указује давалац иницијативе и које су, по мишљењу Суда, значајне за оцјену уставности оспореног закона, а којима је, поред осталог, уређено: право на правично суђење, у смислу којег свако приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом, те да се пресуда изриче јавно, али се новинари и јавност могу искључити с читавог или једног дијела суђења у интересу морала, јавног реда или националне безбједности у демократском друштву, када то налажу интереси малолетника или заштите приватног живота страна у спору, или када то суд сматра изричито неопходним зато што би у посебним околностима публицитет могао нанијети штету интересима правде, итд. (члан 6. Конвенције); уживање права и слобода предвиђених овом конвенцијом осигурава се без дискриминације по било којој основи, као што су пол, раса, боја коже, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, веза са неком националном мањином, имовинско стање, рођење или други статус (члан 14. Конвенције); свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права, те претходне одредбе ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу са општим интересима или да

би обезбиједила наплату пореза или других доприноса или казни (члан 1. Протокола I уз Конвенцију).

Поред наведених одредаба Устава, Конвенције и Протокола I уз Конвенцију, Суд је имао у виду да се Породичним законом („Службени гласник Републике Српске“ бр. 17/23 и 17/24), поред осталог, уређују: породичноправни односи између брачних супружника, ванбрачних партнера, родитеља и дјетета, усвојоца и усвојеника, старатеља и штићеника, односи између сродника у брачној, ванбрачној или усвојеничкој породици, те поступци надлежних органа у вези с породичним односима и старатељством (члан 1); брак као законом уређена заједница живота мушкарца и жене (члан 4. став 1); имовинска дејства брака, и то: имовински односи брачних супружника (чл. 300. до 313.), брачни уговор (чл. 314. до 327), одговорност брачних супружника за дугове према трећим лицима (чл. 328. до 330), враћање поклона брачних супружника (чл. 331. и 332); у предметима у којима до дана ступања на снагу овог закона није донесена правоснажна одлука, а који се односе на брак и односе у браку, односе родитеља и дјеце, усвојење, старатељство и издржавање, примјењују се одредбе раније важећег закона (члан 343.); ако је прије ступања на снагу овог закона донесена правоснажна одлука пред судом, даљи поступак наставиће се по раније важећем закону (члан 344. став 1); ако послје ступања на снагу овог закона буде укинута првостепена одлука из става 1. члана 344, даљи поступак спровешће се према одредбама раније важећег закона (члан 344. став 2).

Суд констатује да је Народна скупштина Републике Српске донијела Закон, који је објављен у „Службеном гласнику Републике Српске“ број 17/23 од 22. фебруара 2023. године, и да је исти, на основу члана 349. истог закона, ступио на снагу 1. септембра 2023. године. Такође, Суд констатује да је у току поступка пред овим Судом ступио на снагу Закон о измјенама и допунама Породичног закона („Службени гласник Републике Српске“ број 27/24), којим је, између осталог, у цјелини мијењана оспорена одредба члана 346. Породичног закона („Службени гласник Републике Српске“ број 17/23), те да су испуњени услови из члана 72. став 1. Закона о Уставном суду Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 104/11 и 92/12), због чега је Суд оспорену одредбу Закона цијенио у односу на вријеме њеног важења.

Имајући у виду све горенаведено, Суд је утврдио да оспорени члан 346. Породичног закона („Службени гласник Републике Српске“ број 17/23) у вријеме важења није био у сагласности са Уставом Републике Српске. У смислу наведене оцјене Суд је имао у виду члан 110. став 1. Устава Репу-

блике Српске, којим је утврђено да закони, други прописи и општи акти не могу имати повратно дејство. Суд цијени да се наведеним прописивањем у члану 346. Закона предвиђа примјена Закона на односе који су настали и нису правоснажно ријешени прије ступања на снагу тог закона, што, према мишљењу Суда, представља ретроактивну примјену права. Устав Републике Српске предвиђа могућност ретроактивне примјене појединих одредаба закона само када то захтијева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, што није случај са оспореном одредбом Закона.

Повратно дејство закона, других прописа и општих аката, осим у случају када је у поступку доношења закона утврђен општи интерес за повратно дејство појединих одредаба закона, осим несагласности са уставном нормом из члана 110. став 1. Устава Републике Српске, истовремено представља повреду принципа правне сигурности и извјесности, па је у неким случајевима немогуће отклонити штетне правне посљедице које су тиме проузроковане, што није у сагласности са чланом 5. алинејом 4) Устава Републике Српске, којим се прописује да се уставно уређење Републике Српске заснива на владавини права. Није спорно да Народна скупштина Републике Српске има овлашћење да у складу са одредбама Амандмана XXXII на члан 68. став 1. тач. 12) и 18) Устава Републике Српске има надлежност да уређује брак и односе у браку, али исто овлашћење подразумијева обавезу за законодавца да законска норма мора да испуњава одређене стандарде који се тичу њеног квалитета. Да би законска норма била у функцији остваривања владавине права, онда мора да буде прецизна и јасна, односно доступна и предвидива адресатима, тако да они могу знати своја права и обавезе, као и правне посљедице својих понашања и тако их ускладити са садржајем законске норме. Прописивањем да се одредбе Породичног закона примјењују и на имовинскоправне односе брачних супружника из бракова закључених прије ступања на снагу истог закона, ако захтјеви странака нису правоснажно ријешени до дана ступања на снагу овог закона, доведена су у питање легитимна очекивања адресата да њихова права и обавезе буду уређени у складу са законом који је важио у вријеме њиховог конституисања, односно њихова понашања и намјере у правцу постизања допуштених правних циљева, у складу са законском нормом која је важила у вријеме настанка права.

С обзиром на то да оспорена одредба Закона у вријеме важења није била у сагласности с чланом 5. алинејом 4) и чланом 110. ставом 1. Устава Републике Српске, а самим тим ни са чланом 108. ставом 1. Устава Републике Српске, Суд се није упуштао у оцјену оспорене законске одредбе са одредбама члана 16. Устава Републике Српске, члана 49. тач. 1. до 3. Амандма-

на LVII на Устав Републике Српске, те одредбама чл. 6. и 14. Конвенције и члана 1. Протокола I уз Конвенцију, на које указује давалац иницијативе.

Будући да, у складу са чланом 115. Устава Републике Српске, Суд није надлежан да одлучује о сагласности закона, других прописа и општих аката са Уставом Босне и Херцеговине, Суд није вршио оцјену сагласности оспореног члана 346. Закона са одредбама члана II 3. тачка к) Устава Босне и Херцеговине.

*Одлука број: У-1/24 од 17. јул 2024. године
“Службени гласник Републике Српске” број 65/24*

ПРАВНЕ ПОСЉЕДИЦЕ НЕОБЈАВЉИВАЊА ОПШТЕГ АКТА

Оспорени општенормативни акт који није објављен и не садржи одредбу о објављивању у цијелости није сагласан са чланом 109. Устава Републике Српске.

Из образложења

Наташа Перић из Бијељине, коју заступа Ђорђе Васић, адвокат из Бијељине, дала је Уставном суду Републике Српске иницијативу за покретање поступка за оцјењивање уставности и законитости члана 5. тачка н) и члана 7. Правилника о дисциплинској и материјалној одговорности запослених у Окружном јавном тужилаштву у Бијељини, број А-304/23 од 10. маја 2023. године, који је донио главни окружни тужилац у Бијељини. У иницијативи се наводи да у преамбули овог правилника није наведен пропис на основу којег је донесен и чије одредбе се њиме детаљније разрађују, што је у супротности са чланом 52. став 1. тачка 1) Правила за израду закона и других прописа Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 24/12). Надаље, давалац иницијативе сматра да је оспореним одредбама Правилника дошло до повреде Закона о јавним тужилаштвима Републике Српске и Закона о државним службеницима, јер је запосленима у Окружном јавном тужилаштву у Бијељини дат мањи обим права и утврђени су неповољнији услови рада од права и услова утврђених овим законом, што истовремено представља и повреду члана 9. став 1. Закона о раду. Такође је мишљења да предметно прописивање није у сагласности са чланом 9. Уредбе о дисциплинској и материјалној одговорности у републичким органима управе Републике Српске, јер истим није

предвиђен претходни поступак у случају тежих повреда радне дужности. Накнадно, Данка Продановић из Бијељине дала је овом суду иницијативу за покретање поступка за оцјењивање уставности и законитости чл. 5, 6, 7, 42, 44, 51. и 53. истог правилника, јер сматра да ове одредбе нису у сагласности са чл. 140, 141. и 149. став 1. Закона о раду. Такође, указује на то да Правилник не предвиђа право на жалбу против првостепеног рјешења о дисциплинској одговорности, те посебно истиче да овај правилник није објављен у „Службеном гласнику Републике Српске“, нити је добио сагласност Републичког јавног тужилаштва.

У одговору на иницијативе који је доставило Окружно јавно тужилаштво у Бијељини наводи се да запослени у тужилаштвима и судовима немају статус државних службеника нити намјештеника, да јавни конкурс за пријем запослених расписује главни тужилац, те доноси одлуку о избору најбољег кандидата, на коју учесници у конкурсима имају право приговора о којем одлучује главни тужилац, а против ове одлуке кандидати могу покренути управни спор. Надаље, у одговору се указује на то да су према Закону о јавним тужилаштвима Републике Српске тужилаштва самостални државни органи и да немају статус органа управе, те да овај закон не предвиђа да је за правилник донесен унутар окружног тужилаштва, који доноси главни тужилац, неопходна сагласност главног републичког тужиоца. Коначно, у погледу питања објављивања оспореног правилника, његов доносилац наводи да је овај акт након доношења, у интегралном тексту достављен свим запосленима и тужиоцима ради упознавања са садржајем истог.

С обзиром на то да је у конкретним уставноправним стварима више лица посебним иницијативама тражило да се оцијени уставност и законитост истог правилника, Суд је, на основу члана 9. ст. 1. и 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Српске („Службени гласник Републике Српске” број 114/12, 29/13 и 90/14), Рјешењем број У-1/24 од 28. фебруара 2024. године, спојио ове иницијативе ради вођења јединственог поступка, припајајући иницијативу број У-7/24 иницијативи која је евидентирана под бројем У-1/24.

Правилник о дисциплинској и материјалној одговорности запослених у Окружном јавном тужилаштву у Бијељини, број А-304/23 од 10. маја 2023. године, донио је главни окружни тужилац у Бијељини на основу члана 8. став 2. Закона о јавним тужилаштвима Републике Српске („Службени гласник Републике Српске” број 69/16) и члана 8. став 1. тач. 1. и 12. Правилника о унутрашњој организацији и пословању јавних тужилаштава Републике Српске („Службени гласник Републике Српске” број 101/22).

Оспореним одредбама овог правилника прописани су: теже повреде радних дужности (члан 5), лакше повреде радних дужности (члан 6), дисциплинске мјере за повреду радних дужности из члана 5. овог правилника (члан 7), рок за доношење рјешења о дисциплинској одговорности, лица којима се доставља ово рјешење, те услови за обустављање дисциплинског поступка (члан 42), рок за изјављивање приговора против првостепеног рјешења, те даљи поступак по приговору (члан 44), услови за суспендовање запосленог против кога је покренут дисциплински поступак (члан 51), рок за изјављивање приговора против рјешења о суспензији, те да приговор не одлаже извршење рјешења (члан 53).

Разматрајући наводе иницијативе Суд је имао у виду одредбе члана 128. Устава, којим је утврђено да је јавно тужилаштво самостални државни орган који гони учиниоце кривичних и других по закону кажњивих дјела и улаже правна средства ради заштите законитости (став 1), да се оснивање, организација и надлежности јавног тужилаштва уређују законом (став 2), те да јавно тужилаштво врши своју функцију на основу Устава и закона (став 3). Према члану 109. Устава, закони, други прописи и општи акти ступају на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако из нарочито оправданих разлога није предвиђено да раније ступе на снагу (став 1), а прије ступања на снагу, закони, други прописи и општи акти државних органа објављују се у одговарајућем службеном гласилу (став 2).

Чланом 65. оспореног Правилника о дисциплинској и материјалној одговорности запослених у Окружном јавном тужилаштву у Бијељини прописано је да овај правилник ступа на снагу даном доношења.

Окружно јавно тужилаштво у Бијељини је у свом одговору на иницијативу, на захтјев Суда да се децидно изјасни да ли је оспорени правилник објављен, навело да је исти након доношења, у интегралном тексту достављен свим запосленима и тужиоцима ради упознавања са његовим садржајем, из чега произлази да овај општи акт није објављен, као и да не садржи одредбу о објављивању, односно да ступа на снагу даном доношења.

Полазећи од наведеног, Суд је заузео став да је, према члану 109. Устава, Правилник морао бити објављен како би се учинио доступним, те да би тек протеком прописаног времена од дана објављивања ступио на снагу, односно постао дио правног поретка. Имајући у виду да оспорени правилник није могао постати дио правног поретка због чињенице необјављивања на прописани начин, а које је саставни дио материјализације правног акта, као елемента његове форме, Суд је оцијенио да исти није сагласан са Уставом.

У вези са наведеним утврђењем, Суд је имао у виду да је његова примарна улога заштита уставности и законитости, односно заштита витал-

них вриједности на којима почива правни поредак у цјелини, те да се необјављивањем општих аката на прописани начин нарушава интегритет уставноправног система Републике Српске. Суд је, дакле, заузео став да треба интервенисати у случајевима када се поставља питање уставности општег акта који није објављен на прописани начин, а примјењује се и производи правне посљедице. Стога, у конкретном случају Суд је утврдио да оспорени правилник, који није објављен и не садржи одредбу о објављивању, у цијелости није сагласан са чланом 109. Устава.

*Одлука број: У-71/23 од 25. септембра 2024. године
“Службени гласник Републике Српске” број 86/24*

САГЛАСНОСТ СКУПШТИНЕ ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ КАО УСЛОВ ПРАВНЕ ВАЉАНОСТИ НОРМАТИВНОГ АКТА

Имајући у виду да градоначелник у поступку доношења правилника није прибавио сагласност скупштине локалне самоуправе на цијену комуналне услуге паркирања возила на јавним паркиралиштима, а на што је био обавезан сходно релевантним одредбама закона, оспорени акт је у цјелини несагласан са истим законом и уставним начелом легалитета.

Из образложења

Боран Босанчић из Бање Луке дао је Уставном суду Републике Српске иницијативу за покретање поступка за оцјењивање уставности и законитости Правилника о условима, начину коришћења, организацији, начину наплате и контроле паркирања на јавним паркиралиштима на којима је уведена наплата паркирања на подручју града Бања Лука („Службени гласник Града Бања Лука“ број 83/23). У иницијативи се наводи да оспорени правилник није објављен у „Службеном гласнику Града Бања Лука“, како је то предвиђено Законом о локалној самоуправи, већ је објављен у „Службеном гласнику Републике Српске“, због чега, по његовом мишљењу, није могао ни ступити на снагу. Надаље, давалац иницијативе сматра да доношење овог правилника није у оквиру надлежности градоначелника Града Бања Лука, јер из релевантних одредаба Закона о комуналним дјелатностима произлази да се питања која се односе на дјелатност управљања јавним површинама за паркирање возила уређују општим актима скупштине јединице локалне самоуправе. Истовремено, у иницијативи се ука-

зује на то да доносилац Правилника није тражио сагласност Скупштине Града Бања Лука на овај акт, односно исти није ни упутио у скупштинску процедуру за давање сагласности, што је, по мишљењу даваоца иницијативе, супротно одредбама члана 39. став 1. и став 2. тачка 11) и члана 86. Закона о локалној самоуправи, члана 2. став 1. тачка д) и члана 20. Закона о комуналним дјелатностима и члана 38. став 1. тачка 11) Статута Града Бања Лука. Слиједом наведеног, предлаже се да Суд утврди да оспорени правилник није у сагласности са Уставом Републике Српске, Законом о локалној самоуправи, Законом о комуналним дјелатностима и Статутом Града Бања Лука.

У одговору на иницијативу који је доставила Градска управа Града Бања Лука се износи став да је оспорени правилник у цијелости сагласан прописима који уређују предметну правну област, због чега су наводи даваоца иницијативе неосновани. Истиче се да је Правилник објављен у „Службеном гласнику Републике Српске“ у складу са чланом 86. став 5. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“ бр. 97/16, 36/19 и 61/21), јер Стручна служба Града Бања Лука није на вријеме исти објавила у „Службеном гласнику Града Бања Лука“. Надаље, указује се на то да је градоначелник Града Бања Лука овај правилник донио сагласно овлашћењу из члана 22. Одлуке о безбједности саобраћаја на путевима Града Бања Лука („Службени гласник Града Бања Лука“ бр. 20/17, 16/21 и 15/23), према којем се услови и начин коришћења, организација рада, висина и начин наплате паркирања, као и друга питања од значаја за рад јавних паркиралишта и јавних гаража на којима се врши наплата утврђују правилником који доноси градоначелник. У одговору се такође указује на одредбе члана 3. тачке њ) и п), те члана 6. Закона о комуналним дјелатностима, којима је дефинисано управљање јавним просторима за паркирање возила, затим дјелатност индивидуалне комуналне потрошње, те је прописано која питања јединица локалне самоуправе детаљније уређује и обезбјеђује у организованом обављању комуналних дјелатности. По мишљењу доносиоца оспореног правилника, из релевантних законских одредаба произлази да је законодавац оставио дискреционо право јединици локалне самоуправе да самостално регулише предметну правну област на одговарајући начин. Слиједом наведеног, предлаже да Суд не прихвати дату иницијативу.

У допуни одговора на иницијативу, коју је доносилац Правилника доставио на захтјев Суда да се децидно изјасни да ли је прибављена сагласност Скупштине Града Бања Лука на оспорени правилник, наводи се да чланом 22. Одлуке о безбједности саобраћаја на путевима града Бања Лука („Службени гласник Града Бања Лука“ бр. 20/17, 16/21 и 15/23), који је оз-

начен као правни основ за доношење Правилника, није прописана обавезна сагласност Скупштине Града Бања Лука приликом утврђивања цијене паркирања на јавним паркиралиштима. Такође се истиче да ова сагласност није обавезна ни према Одлуци о јавним паркиралиштима и гаражама на територији града Бања Лука („Службени гласник Града Бања Лука“ број 12/19), која у члану 4. став 2. прописује да се разврставање јавних паркиралишта и гаража на којима се врши наплата паркирања по тарифним зонама, услови и начин коришћења, начин наплате и остало у вези функционисања јавних паркиралишта на којима се врши наплата паркирања, дефинишу правилником који доноси градоначелник, на приједлог надлежног одјељења за послове саобраћаја.

Правилник о условима, начину коришћења, организацији, начину наплате и контроле паркирања на јавним паркиралиштима на којима је уведена наплата паркирања на подручју града Бања Лука („Службени гласник Града Бања Лука“ бр. 83/23, 7/24 и 16/24) донио је градоначелник Града Бања Лука на основу члана 83. Статута Града Бања Лука („Службени гласник Града Бања Лука“ бр. 14/18 и 9/19) и члана 22. Одлуке о безбједности саобраћаја на путевима Града Бања Лука („Службени гласник Града Бања Лука“ бр. 20/17, 16/21 и 15/23). Овим правилником дефинисан је простор за паркиралишта, улице у којима се врши наплаћивање паркирања, тарифне зоне, цијена паркирања, цијена резервисања паркиралишта, начин наплаћивања, важење купљене паркинг-карте, обавезе корисника паркиралишта, повлашћене паркинг-карте, као и субјекти који су ослобођени плаћања паркирања и који имају бесплатну годишњу паркинг-карту.

У поступку оцјењивања уставности и законитости оспореног правилника, Суд је имао у виду да је чланом 102. став 1. тач. 2, 4, 6. и 8. Устава Републике Српске утврђено да општина преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбјеђује обављање комуналних дјелатности, стара се о изградњи, одржавању и коришћењу локалних путева, улица и других јавних објеката од општинског значаја, извршава законе, друге прописе и опште акте Републике чије је извршење повјерено општини, те обавља и друге послове утврђене Уставом, законом и статутом општине. Поред тога, према члану 108. став 2. Устава, прописи и други општи акти морају бити у сагласности са законом.

Поред наведених уставних одредаба, Суд је узео у обзир да је Законом о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“ бр. 97/16, 36/19 и 61/21) уређен систем локалне самоуправе, јединице локалне самоуправе, начин и услови њиховог формирања, послови које обављају, органи јединица локалне самоуправе, акти и јавност рада органа јединица

локалне самоуправе, као и друга питања од значаја за остваривање права и дужности јединица локалне самоуправе. Одредбама овог закона које су релевантне у конкретном случају прописано је: да јединица локалне самоуправе има све надлежности прописане овим законом, као и друге надлежности које су јој пренесене другим законом, те да има право да се бави свим питањима од локалног интереса која нису искључена из њене надлежности, нити додијељена неком другом нивоу власти (члан 17. ст. 1. и 2), да јединица локалне самоуправе, у области просторног планирања и грађења, поред осталог, има надлежност одређивања простора за паркирање и уређивање услова и начина њиховог коришћења и управљања (члан 19. тачка 5)), да је скупштина јединице локалне самоуправе представнички орган, орган одлучивања и креирања политике јединице локалне самоуправе, те, у смислу овог закона, поред осталог има и надлежност да доноси одлуке и друге опште акте и даје њихово аутентично тумачење, те даје сагласност на цијену комуналне услуге (члан 39. став 1. и став 2. тач. 2. и 11)), да је градоначелник извршни орган власти јединице локалне самоуправе (члан 54. став 1), да је у надлежности градоначелника, између осталог, да спроводи локалну политику у складу са одлукама скупштине, извршава локални буџет и обезбјеђује примјену одлука и других аката скупштине (члан 59. став 1. тачка 5)), да градоначелник доноси одлуке, правилнике, наредбе, упутства, рјешења, закључке, планове и програме (члан 82. став 3).

У конкретном случају, Суд је имао у виду и Закон о комуналним дјелатностима („Службени гласник Републике Српске“ бр. 124/11 и 100/17) којим су уређене комуналне дјелатности од посебног јавног интереса и начин обезбјеђивања посебног јавног интереса, организација обављања комуналних дјелатности и начин њиховог финансирања. Одредбама овог закона које су од значаја за оцјењивање оспореног правилника прописано је: да се комуналним дјелатностима од посебног јавног интереса, у смислу овог закона, поред осталих, сматрају управљање јавним просторима и паркирање возила (члан 2. став 1. тачка д)), да управљање јавним просторима за паркирање возила обухвата одржавање, чишћење, постављање саобраћајне сигнализације на јавним површинама или објектима изграђеним за паркирање моторних возила, као и уклањање, премјештање и блокирање непрописно паркираних возила (члан 3. тачка ђ)), да јединица локалне самоуправе обезбјеђује организовано обављање комуналних дјелатности, а својом одлуком детаљније прописује: услове и начин обављања комуналних дјелатности; материјалне, техничке и друге услове за финансирање, развој, изградњу и одржавање комуналних објеката; услове за функцио-

нисање и техничко-технолошко јединство система и уређаја; услове за коришћење и престанак коришћења комуналне услуге; јединицу обрачуна за сваку врсту комуналне услуге и начин наплате комуналних услуга (члан 6. став 1. тач. а), б), в), д) и е)), да одлуку из става 1. члана 6. доноси скупштина јединице локалне самоуправе (члан 6. став 2), да корисник плаћа утврђену цијену за пружену комуналну услугу на основу рачуна који испоставља давалац комуналне услуге и који има снагу вјеродостојне исправе (члан 16. став 3), да се средства за обављање комуналних дјелатности индивидуалне комуналне потрошње обезбјеђују из цијене комуналне услуге (члан 20. став 1,) те да цијену комуналне услуге утврђује давалац комуналне услуге, а сагласност на цијену даје надлежни орган јединице локалне самоуправе (члан 20. став 3).

Полазећи од наведених уставних и законских одредаба, Суд је оцијењено да је доношењем оспореног правилника без сагласности Скупштине Града Бања Лука дошло до повреде члана 39. став 2. тачка 11) Закона о локалној самоуправи и члана 20. став 3. Закона о комуналним дјелатностима.

Наиме, наведеном одредбом Закона о локалној самоуправи је прописано да у надлежности скупштине јединице локалне самоуправе, поред осталог, спада и давање сагласности на цијену комуналне услуге. Исто тако, према Закону о комуналним дјелатностима, сагласност на цијену комуналне услуге индивидуалне комуналне потрошње даје надлежни орган јединице локалне самоуправе. У вези са наведеним, Суд је имао у виду да је, према члану 2. став 1. тачка д) Закона о комуналним дјелатностима, управљање јавним просторима за паркирање возила комунална дјелатност од посебног јавног интереса, те да је, у смислу члана 3. тачка п) овог закона, паркирање возила на јавним површинама дјелатност индивидуалне комуналне потрошње. Евидентно је, дакле, да се у конкретном случају ради о комуналној дјелатности на чију цијену скупштина јединице локалне самоуправе даје сагласност, сходно императивној норми члана 39. став 2. тачка 11) Закона о локалној самоуправи и, у вези с тим, члана 20. став 3. Закона о комуналним дјелатностима. Предметни правилник, наиме, прописује цијену паркирања возила на јавним паркиралиштима на територији града Бања Лука по тарифним зонама, те уређује остала релевантна питања која су у директној вези са плаћањем комуналне услуге паркирања возила.

Како из навода даваоца иницијативе, али и навода доносиоца оспореног правилника, без дилеме, произлази да у поступку доношења овог правилника градоначелник Града Бања Лука није прибавио сагласност Скупштине Града Бања Лука на цијену комуналне услуге паркирања возила на јавним паркиралиштима на подручју града Бања Лука, а што је, по оцјени

Суда, сходно цитираним одредбама Закона о локалној самоуправи и Закона о комуналним дјелатностима, био обавезан. Чињеница да је у конкретном случају давалац ове комуналне услуге Град Бања Лука, по мишљењу овог суда, не представља изузетак, односно разлог да се, сходно законској обавези, не прибави сагласност Скупштине Града Бања Лука на цијену предметне комуналне услуге. У вези са наведеним, Суд сматра да нису релевантни наводи доносиоца оспореног правилника изнесени у одговору на иницијативу, у којима се указује на то да је овај општи акт донесен на основу члана 22. Одлуке о безбједности саобраћаја на путевима Града Бања Лука, који не предвиђа давање наведене сагласности. Наиме, према члану 115. Устава, Уставни суд Републике Српске оцјењује сагласност подзаконских аката, дакле и оспореног правилника, искључиво у односу на закон и Устав, тако да позивање доносиоца овог правилника на поједине одредбе Одлуке о безбједности саобраћаја на путевима Града Бања Лука није од уставноправног значаја приликом оцјењивања уставности и законитости овог акта. Истовремено, Суд је констатовао да у преамбули оспореног правилника његов доносилац није навео норме релевантног закона који му даје овлашћење, односно представља правни основ за његово доношење, већ само Статута Града Бања Лука и поменуте Одлуке о безбједности саобраћаја на путевима града Бања Лука, који су подзаконски акти.

С обзиром на то да, из наведених разлога, предметни правилник није у сагласности са напријед наведеним одредбама Закона о локалној самоуправи и Закона о комуналним дјелатностима, тиме је истовремено дошло и до повреде начела законитости из члана 108. став 2. Устава.

Поред тога, према члану 115. Устава, Уставни суд није надлежан да оцјењује сагласност оспореног правилника са Статутом Града Бања Лука, како се то тражи у иницијативи.

С обзиром на овакво утврђење у погледу уставности и законитости предметног правилника, односно изнесене разлоге који се односе на повреду закона у поступку његовог доношења, Суд, као беспредметне, није разматрао наводе иницијативе којима се оспорава начин објављивања овог акта.

Одлука број: У-88/23 од 30. октобар 2024. године
“Службени гласник Републике Српске”, број 96/24

ЗАБИЉЕЖБА СПОРА У ЗЕМЉИШНИМ КЊИГАМА

Закондавац је поступио супротно уставном начелу владавине права јер је оспореном нормом без постојања објективних и оправданих разлога прописао могућност подношења захтјева за забиљежбу спора у земљишним књигама искључиво у случају када се поводом стварних права на непокретностима води парнични поступак.

Из образложења

Арсеније Балтић из Бањалуке дао је Уставном суду Републике Српске иницијативу за покретање поступка за оцјену уставности члана 99а. став 3. Закона о премјеру и катастру Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 6/12, 110/16, 22/18 - Одлука Уставног суда Републике Српске, 62/18, 95/19 - Одлука Уставног суда Републике Српске и 90/23). Давалац иницијативе оспорава наведену законску одредбу у односу на одредбе чл. 5. алинеја 1, 54. и 108. Устава Републике Српске. У иницијативи се наводи да је оспорена одредба у супротности са чланом 54. Устава, који гарантује да сви облици својине имају једнаку правну заштиту, јер, према оспореној одредби, својина стечена наслеђивањем или као брачна тековина има правну заштиту какву нема својина стечена по другим основама, као нпр. одржајем. У иницијативи се указује на сврху и правно дејство забиљежбе спора, које је, како се наводи, комплементарно дјеловању повјерења у истинитост и потпуност јавне евиденције из члана 56. ст. 1. и 2. Закона о стварним правима, и истиче да забиљежба спора представља вид заштите ванкњижног имаоца спорног права на непокретности од дејства заштите повјерења у јавне евиденције, за вријеме док траје поступак пред судом који је неопходан за укњижбу тог права, јер чини видљивим да је затражен упис спорног права и да се тиме искључује добра вјера стицаоца у односу на то право, под условом да оно буде правоснажно утврђено. Даље се наводи да се код стицања права својине на основу закона, право својине на непокретности стиче испуњавањем законом одређених претпоставки, као на примјер код одржаја (члан 58. став 1. Закона о стварним правима), гдје у одређеном периоду, до стицања исправе подобне за упис тога права у јавној евиденцији, постоји ванкњижно власништво. Такође се наводи да је могуће да код стицања својине на основу одлуке суда и наслеђивањем неко лице буде носилац права својине на непокретности, а

да то право током одређеног времена није уписано у јавну евиденцију. Закључно, у иницијативи се наводи да оспорена законска одредба не покрива случајеве у којима подносилац захтјева за забиљежбу спора није претходни носилац стварног права, као на примјер код стицања права својине одржајем, те да, уколико се тачка б) оспорене одредбе системски тумачи у вези са чланом 23. став 1. Закона о стварним правима, спор се не може забиљежити ако се односи на стицање права својине на непокретности на основу одлуке суда или другог органа или ако се односи на стицање права својине на основу било ког другог закона сем Породичног закона, а што значи да су из могућности забиљежбе искључени спорови о стицању права својине на непокретности одржајем, грађењем на туђем земљишту и по разним другим законом предвиђеним основима. С обзиром на наведено давалац иницијативе сматра да не смије бити дискриминације у правној заштити својине, зависно од тога по ком основу је она стечена.

Народна скупштина Републике Српске није Суду доставила одговор на иницијативу.

Оспореном одредбом члана 99а. став 3. Закона о премјеру и катастру Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 6/12, 110/16, 22/18 - Одлука Уставног суда Републике Српске, 62/18, 95/19 - Одлука Уставног суда Републике Српске и 90/23) прописано је да надлежна подручна јединица Управе, у року од осам дана од дана предаје захтјева са документацијом из става 2. овог члана, доноси рјешење о испуњености услова и врши упис забиљежбе спора у јавну евиденцију у сљедећим случајевима: а) уколико је подносилац захтјева претходни носилац стварног права, б) уколико је у питању спор по тужби за утврђивање брачне тековине, спор по тужби за утврђивање права својине по основу права наслеђивања, спор по тужби ради утврђивања ништавости уговора због повреде законског права прече куповине, односно уписаног уговорног права прече куповине.

У поступку разматрања дате иницијативе, Суд је на основу члана 42. став 1. Закона о Уставном суду Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске” бр. 104/11 и 92/12) проширио оцјену уставности и на ст. 2. и 5. члана 99а. Закона о премјеру и катастру Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 6/12, 110/16, 22/18 - Одлука Уставног суда Републике Српске, 62/18, 95/19 - Одлука Уставног суда Републике Српске и 90/23) којима је прописано да захтјев за забиљежбу спора лице које сматра да му је повријеђено стварно право подноси надлежној подручној јединици Управе и уз захтјев доставља сљедећу документацију: а) копију тужбе, б) доказ да је парница почела да тече (члан 99а. став 2), да надлеж-

на подручна јединица Управе одбија захтјев за забиљежбу спора у случају када нису испуњени услови из ст. 2. и 3. овог члана (члан 99а. став 5).

Приликом оцјене оспорене законске одредбе Суд је имао у виду да је Уставом Републике утврђено: да се уставно уређење Републике темељи на гарантовању и заштити људских слобода и права у складу са међународним стандардима и на владавини права (члан 5. ал. 1. и 4), да сви облици својине имају једнаку правну заштиту (члан 54), да Република уређује и обезбјеђује, поред осталог, својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине, организацију, надлежност и рад државних органа, као и друге односе од интереса за Републику, у складу са Уставом (тач. 6, 10. и 18. Амандмана XXXII на Устав Републике Српске, којим је замијењен члан 68. Устава), да Народна скупштина доноси законе, друге прописе и опште акте (члан 70. став 1. тач. 2), да послове државне управе обављају министарства и други републички органи управе, који спроводе законе и друге прописе и опште акте, рјешавају у управним стварима, врше надзор и обављају друге управне послове утврђене законом (члан 97. ст. 1. и 2), да закони, статuti, други прописи и општи акти морају бити у сагласности са Уставом, да прописи и други општи акти морају бити у сагласности са законом (члан 108).

Суд је такође имао у виду да се Законом о премјеру и катастру Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 6/12, 110/16, 22/18 - Одлука Уставног суда Републике Српске, 62/18, 95/19 - Одлука Уставног суда Републике Српске и 90/23) уређују управни и стручни послови који се односе, поред осталог, на премјер Републике Српске, поступак оснивања катастра непокретности и катастар непокретности (члан 1). Релевантним одредбама овог закона прописано је: да је катастар непокретности основни и јавни регистар о непокретностима и стварним правима на њима (члан 4. став 1), да се за рјешавање појединих питања уписа стварних права која нису уређена овим законом примјењују одредбе закона којима се уређују својина и друга стварна права, а за рјешавање питања поступка која нису уређена овим законом примјењују се одредбе закона којима се уређује парнични, ванпарнични поступак, општи управни поступак и управни спор (члан 7), да су основна начела катастра непокретности начело уписа, начело јавности, начело првенства, начело поуздања, начело легалитета, начело формалности, начело обавезности и начело одређености (члан 53), да свако има право да изврши увид у податке које садржи катастар непокретности, да му се изда лист непокретности или потврда да је одређена непокретност или право уписано у катастар непокретност (члан 55) и да се сматра да су подаци о непокретности истинити и да потпуно

одражавају чињенично и правно стање непокретности (члан 56. став 1), да се својина и друга стварна права на непокретностима стичу, преносе и ограничавају уписом у катастар непокретности (конститутивност уписа), а престају брисањем уписа (чл. 62. став 1), да се у случајевима одређеним законом, својина и друга стварна права на непокретностима могу стећи и прије уписа у катастар непокретности, а уписом производе правно дејство према трећим лицима (декларативност уписа (члан 63. став 2)), да су врсте уписа у катастар непокретности упис непокретности, упис стварних права, упис одређених облигационих права, у складу са чланом 62. став 3. овог закона, предбиљежба и забиљежба (члан 90), да је забиљежба упис којим се у катастар непокретности уписују чињенице које су од значаја за заснивање, измјену, престанак или пренос стварних права на непокретностима, које се односе на личност имаоца права, на саму непокретност или на правне односе поводом непокретности (члан 98. став 1), да су од уписа забиљежбе која је од значаја за заснивање, измјену, престанак или пренос стварних права на непокретностима, сва располагања имаоца права и уписи у катастру непокретности који су противни сврси уписане забиљежбе условни и зависе од исхода рјешавања стварних права на непокретности због којих је забиљежба уписана (члан 98. став 2), да се забиљежбом врши упис чињеница које се односе на лична стања имаоца права, првенствени ред за будући упис, покретање спора за утврђивање права на непокретности, покретање управног спора против другостепеног рјешења у оснивању и одржавању катастра непокретности и катастра водова, покретање поступка експропријације непокретности, забрану отуђења и оптерећења непокретности, забрану уписа стварних права на непокретности, поступак извршења, заштиту природних добара и остале забиљежбе прописане посебним законом (члан 99), да је забиљежба спора упис којим се чини видљивим да се поводом стварног права води пред судом поступак, чији би исход могао утицати на упис, припадање, постојање, обим, садржај или оптерећење тог права (члан 99а. став 1), да надлежна подручна јединица Управе одбија захтјев за забиљежбу спора и у случају када су испуњени услови из ст. 2. и 3. овог члана, али се спор односи на поступак по ванредним правним лијековима (члан 99а. став 6).

Такође, одредбама Закона о стварним правима („Службени гласник Републике Српске“ бр. 124/08, 3/09, 58/09, 95/11, 60/15 и 107/19), на које се указује у иницијативи, прописано је да се право својине стиче на основу правног посла, закона, одлуке суда или другог органа и насљеђивањем, уз испуњење претпоставки прописаних законом (члан 23. став 1), да стицалац уписом стиче непокретност као да је стиче од њеног власника, ако не-

покретност, поступајући с повјерењем у јавну евиденцију, стекне у доброј вјери од лица које је било уписано као власник те непокретности, иако то није био (члан 56. став 1), да је стицалац, који је поступајући с повјерењем у јавну евиденцију у доброј вјери стекао право својине непокретности, стекао ту непокретност као да на њој не постоје туђа права, терети ни ограничења која у том тренутку нису била уписана, нити је из јавне евиденције било видљиво да је затражен њихов упис, осим ако законом није другачије одређено (члан 56. став 2.), да самостални држалац стиче одржајем право својине на непокретности, ако му је државина законита и савјесна, а није прибављена силом, пријетњом или злоупотребом повјерења, истеком десет година непрекидног држања (члан 58. став 1), да самостални држалац непокретности, чија је државина савјесна, стиче одржајем својину на непокретности истеком двадесет година непрекидног држања (члан 58. став 2).

Поред наведеног, Суд је имао у виду да је чланом 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“ бр. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 и 27/24) прописано да се овим законом одређују правила поступка на основу којих основни судови, окружни судови, окружни привредни судови, Виши привредни суд и Врховни суд Републике Српске расправљају и одлучују у грађанскоправним споровима ако посебним законом није другачије одређено. Одредбом члана 53. истог закона је прописано да се парнични поступак покрене тужбом, а у члану 60. ст. 1. и 2. да парница почиње да тече достављањем тужбе туженом (став 1), те да у погледу захтјева који је странка поставила у току поступка парница почиње да тече од часа кад је о том захтјеву обавијештена противна странка (став 2).

Такође, у члану 1. Закона о ванпарничном поступку („Службени гласник Републике Српске“ бр. 36/09, 91/16, 16/23 и 27/24) је прописано да се овим законом утврђују правила ванпарничног поступка по којима судови или други органи поступају и одлучују о личним, породичним, имовинским и другим правима и правним интересима који се по закону рјешавају у ванпарничном поступку (став 1), да се одредбе овог закона примјењују и у другим правним стварима из надлежности судова за које законом није изричито одређено да се рјешавају у ванпарничном поступку, а не односе се на заштиту повријеђеног или угроженог права, нити се због карактера правне ствари или својства странака у поступку могу примијенити одредбе Закона о парничном поступку.

На основу изложеног, Суд је оцијенио да је законодавац у складу са својим уставним овлашћењима из тач. 6. и 18. Амандмана XXXII на Устав Републике Српске, којим је замијењен члан 68. Устава предметним законом уредио катастар непокретности као основни и јавни регистар о непокрет-

ностима и стварним правима на њима, врсте уписа у катастар непокретности, у оквиру којих и забиљежбу спора, као упис којим се чини видљивим да се поводом стварног права пред судом води поступак, чији би исход могао утицати на упис, припадање, постојање, обим, садржај или оптерећење тог права. Међутим, по оцјени Суда, законодавац је прописујући у члану 99а. став 2. и 3. поступио супротно начелу владавине права из члана 5. алинеја 4. Устава Републике Српске. Наиме, овлашћење законодавца да уреди врсте уписа у катастар непокретности подразумијева истовремено и обавезу да законска норма мора да испуњава одређене стандарде који се тичу њеног квалитета. Да би законска норма била у функцији остваривања владавине права, она мора да буде прецизна и јасна, односно доступна и предвидива адресатима, тако да они могу да заштите своја права и обавезе, као и правне посљедице својих понашања и тако их ускладе са садржајем законске норме.

Супротно томе, законодавац је у члану 99а. ст. 2. и 3. Закона подношење захтјева за забиљежбу спора условио достављањем копије тужбе и доказа да је парница почела да тече и прописао да је забиљежба спора, као врста уписа у катастар непокретности, могућа само уколико су испуњени услови да је подносилац захтјева за забиљежбу спора претходни носилац стварног права и уколико је у питању спор по тужби за утврђивање брачне тековине, спор по тужби за утврђивање права својине по основу права наслеђивања и спор по тужби ради утврђивања ништавости уговора због повреде законског права прече куповине, односно уписаног уговорног права прече куповине.

Суд је оцијенио да овакво законско рјешење није у функцији владавине права. Наиме, према цитираним одредбама процесних закона, надлежни судови расправљају и одлучују у грађанскоправним споровима, односно о имовинским и другим правима и правним интересима у парничном и у ванпарничном поступку. Имајући у виду наведено, тј. да се о стварним правима пред судом може расправљати и одлучивати, поред парничног, и у ванпарничном поступку, Суд је оцијенио да је законодавац поступио супротно уставном начелу владавине права када је у члану 99а. став. 2 Закона прописао могућност подношења захтјева за забиљежбу спора, само у случају када се поводом стварних права на непокретностима води парнични поступак. По оцјени Суда, ограничавање овлашћења странке да захтијева забиљежбу спора о стварним правима искључиво уколико се води парнични поступак нема објективних и оправданих разлога и критеријума. Такође, Суд сматра да је прописивање да је странка уз захтјев за забиљежбу спора дужна доставити доказ да је парница почела да тече недовољно прецизно

и јасно за адресате оспорене норме и представља превелик терет за њих, с обзиром на то да је настанак парнице процесна околност која није резултат диспозитивне радње странке која покреће поступак и ван је било какве контроле или утицаја те странке.

Суд је оцијенио да прописивање из одредбе члана 99а. став 3. Закона није у функцији владавине права. По оцјени Суда, допуштеност забиљежбе спора одређује природа спора и његове правне посљедице, што значи да је спор чија је забиљежба допуштена у јавну евиденцију, сваки спор који се односи на некретнину (одржај, грађење на туђем земљишту и сл.) или на већ уписано стварно право на некретнинама (побијање дужникових правних радњи, инвестицијски спорови, спорови проистекли из излагања на јавни увид података о непокретностима и утврђивања права на непокретностима из члана 89. Закона и сл.), а што уосталом произлази из законом дате дефиниције појма забиљежбе спора из члана 99а. став 1. истог закона, који прописује да је забиљежба спора упис којим се чини видљивим да се поводом стварног права води пред судом поступак чији би исход могао утицати на упис, припадање, постојање, обим, садржај или оптерећење тог права. Сходно наведеном, Суд сматра да активну легитимацију да захтијева забиљежбу спора има свака странка у поступку између којих се спор води, као и свако друго лице које је учесник поступка, односно које за то има правни интерес, под условом да докаже да се пред судом води поступак, који може утицати на уписана стварна права. При томе, Суд указује на то да надлежна подручна јединица Управе сваки захтјев за упис забиљежбе спора мора пажљиво разматрати, а у контексту заштите права савјесног титулара, јер сврха забиљежбе спора није да се спријечи располагање уписаним правима, већ да се пружи обавјештење трећим лицима да постоје чињенице о којима треба водити рачуна приликом ступања у правни промет поводом одређене непокретности, што је сагласно законском начелу јавности и поуздања у катастар непокретности, који је основни и јавни регистар о непокретностима и стварним правима на њима.

На основу изложеног, Суд је оцијенио да је законодавац у члану 99а. ст. 2. и 3. Закона о премјеру и катастру Републике Српске, дајући легитимацију за упис забиљежбе спора само претходном носиоцу стварног права и одређујући врсте спорова у којима се може тражити упис забиљежбе спора, као услове који морају бити испуњени за доношење рјешења о упису забиљежбе спора у јавну евиденцију о непокретностима и стварним правима на њима, нормирао супротно начелу владавине права из члана 5. ал. 4. Устава Републике Српске.

Како је одредба члана 99а. став 5. Закона у системској вези са одредбом члана 99а. ст. 2. и 3. Закона, Суд је оцијенио да је и ова одредба неуставна из истих разлога које је Суд дао за одредбу члана 99а. ст. 2. и 3. Закона.

Имајући у виду да је прописивањем из члана 99а. ст. 2, 3. и 5. нарушено уставно начело владавине права, Суд је оцијенио да је тиме повријеђен и члан 108. став 1. Устава, према којем закони, статуту, други прописи и општи акти морају бити у сагласности са Уставом.

*Одлука број: У-73/23 од 27. новембра 2024. године
“Службени гласник Републике Српске”, број 105/24*

НЕОДГОВАРАЈУЋИ КВАЛИТЕТ ЗАКОНСКЕ НОРМЕ

Имајући у виду да дио оспорене законске норме не задовољава одговарајући квалитет закона због непрецизности и неодредивости адресата, у директној је колизији са принципом правне сигурности као сегменту уставног начела владавине права.

Из образложења

Небојша Макарић из Приједора дао је Уставном суду Републике Српске иницијативу за покретање поступка за оцјену уставности члана 121. став 1, члана 335. ст. 1, 3. и 4. Породичног закона („Службени гласник Републике Српске“ број 17/23) и члана 190. став 6. Кривичног законика Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 64/17, 15/21, 89/21 и 73/23) у дијелу који гласи „лица која су међусобно била или су још у емотивној или интимној вези, независно од тога да ли учинилац дијели или је дијелио домаћинство са жртвом“. Давалац иницијативе оспорава члан 121. став 1. и члан 335. ст. 1, 3. и 4. Породичног закона („Службени гласник Републике Српске“ број 17/23) у односу на одредбу члана 36. ст. 1, 2. и 4. Устава Републике Српске и у односу на члан 8. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода. У иницијативи се наводи да је уставно право родитеља да се старају о васпитању и подизању дјецe, па тиме и да брину и располажу имовином дјетета. По мишљењу даваоца иницијативе, давање овлашћења органу старатељства у члану 121. став 1. Породичног закона, да у свако доба може тражити полагање рачуна о имовини дјетета, представља ограничавање родитељског права и у супротности је са чланом 36. став 4. Устава, који гарантује родитељима право на по-

дизање и васпитање дјецe. Даље се наводи да орган старатељства не може водити финансијске или било какве друге истраге о имовини чланова породице, без ваљаног законског разлога или без адекватног учешћа суда у том поступку. Истиче се да посебна заштита породице мајке и дјетета не подразумијева контролу од стране органа старатељства у свако доба, без законског разлога и без јасно прописане процедуре, због чега давалац иницијативе сматра да су прописивањем у члану 121. став 1. Породичног закона прекршене уставне гаранције из члана 36. ст. 1. и 2. Устава и нарушено право на приватност породичног живота из члана 8. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода. У иницијативи се даље наводи да је одредба члана 335. ст. 1, 3. и 4. Породичног закона, која прописује ограничавање располагања имовином малољетног дјетета и овлашћење органа старатељства да у управном поступку утврђује имовинске могућности родитеља и одлучује о коришћењу имовине дјетета, у супротности са уставним правом родитеља да своје дијете подиже и васпитава, као и са чланом 8. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, јер представља нарушавање права на поштовање приватног и породичног живота, без јасног законског разлога и без уставног утемељења за овакво овлашћење органа старатељства.

Давалац иницијативе оспорава уставност одредбе члана 190. став 6. Кривичног законика Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 64/17, 15/21, 89/21 и 73/23) у дијелу који гласи „те лица која су међусобно била или су још у емотивној или интимној вези, независно од тога да ли учинилац дијели или је дијелио домаћинство са жртвом“, у односу на члан 36. Устава Републике Српске, истичући да је оваквим прописивањем посебна заштита коју Устав у члану 36. прописује за чланове породице проширена и на лица која нису чланови породице. С тим у вези, у иницијативи се наводи да лица која су у интимној или емотивној вези нису чланови породице по законској дефиницији, нити веза коју законодавац дефинише као интимну или емотивну упућује на то да су лица која се налазе у таквој вези чланови породице, због чега им не припада право на посебну кривичноправну заштиту, већ на заштиту као и свим другим грађанима у складу са другим одредбама Кривичног законика.

Народна скупштина Републике Српске није Суду доставила одговор на наводе из иницијативе.

Оспореном одредбом члана 121. став 1. Породичног закона („Службени гласник Републике Српске“ број 17/23) прописано је да орган старатељства може, у свако доба, од родитеља захтијевати полагање рачуна о управљању имовином дјетета.

Оспореним одредбама члана 335. ст. 1, 3. и 4. истог закона је прописано да: приходе из имовине малољетног дјетета родитељи првенствено могу користити за његово издржавање, лијечење, васпитање и образовање, само ако су исцрпљене све могућности лица која су дужна да издржавају дијете (став 1); непокретности, новчана средства, права веће вриједности и вредније ствари из имовине малољетника (главница имовине) могу се отуђити или оптеретити само ради издржавања или лијечења малољетног дјетета и само ако су исцрпљене све могућности лица која су дужна да издржавају дијете (став 3); главницом имовине малољетног дјетета родитељи могу располагати само уз претходну сагласност органа старатељства у форми рјешења донесеног у управном поступку (став 4).

Оспореном одредбом члана 190. став 6. Кривичног законика Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 64/17, 15/21, 89/21 и 73/23) прописано је да се чланом породице или породичне заједнице, у смислу овог кривичног дјела, сматрају супружници или бивши супружници и њихова дјеца и дјеца сваког од њих, ванбрачни партнери или бивши ванбрачни партнери, њихова дјеца или дјеца сваког од њих, сродници по тазбини закључно до другог степена без обзира на чињеницу да је брачна заједница престала, родитељи садашњих и бивших брачних и ванбрачних партнера, сродници из потпуног усвојења у правој линији без ограничења, а у побочној закључно са четвртим степеном, као и сродници из непотпуног усвојења, лица која везује однос старатељства, лица која живе или су живјела у истом породичном домаћинству, без обзира на сродство, лица која имају заједничко дијете или је дијете зачето, иако никада нису живјела у истом породичном домаћинству, те лица која су међусобно била или су још у емотивној или интимној вези, независно од тога да ли учинилац дијели или је дијелио домаћинство са жртвом.

Суд констатује да је у току поступка пред овим судом ступио на снагу Закон о измјенама и допунама Породичног закона („Службени гласник Републике Српске“ број 27/24) којим су у члану 23. измијењени ст. 3. и 4. члана 335. овог закона, тако да исти гласе: “Непокретности, права веће вриједности и вредније ствари из имовине малољетника могу се отуђити или оптеретити само ради издржавања, лијечења, васпитања или образовања малољетног дјетета и само ако су исцрпљене све могућности лица која су по закону дужна да издржавају дијете (став 3), имовином малољетног дјетета из става 3. овог члана родитељи могу располагати само уз претходну сагласност органа старатељства (став 4)“.

Узимајући у обзир садржај и обим измјена и допуна, Суд такође констатује да је обим допуна у ставу 3. минималан и да се њима не мијења

смисао одредбе, већ само минимално проширује намјена за коју се могу користити непокретности, права веће вриједности и вредније ствари из имовине малолјетника, те да су друге измјене у истом ставу, као и у ставу 4. правнотехничке и редакцијске природе и да се њима не мијењају значење и смисао који су исти имали прије измјена, те је на основу члана 42. став 1. Закона о Уставном суду („Службени гласник Републике Српске“ бр. 104/11 и 92/12) проширио оцјену уставности и на члан 335. ст. 3. и 4. Породичног закона („Службени гласник Републике Српске“ бр. 17/23 и 27/24).

Приликом оцјене оспорених законских одредаба Суд је имао у виду да је Уставом Републике Српске утврђено да се уставно уређење Републике темељи на гарантовању и заштити људских слобода и права у складу са међународним стандардима и на владавини права (члан 5. ал. 1. и 4), да породица, мајка и дијете имају посебну заштиту (члан 36. став 1), да се брак и односи у браку и породици уређују законом (члан 36. став 2), да родитељи имају право и дужност да се старају о подизању и васпитању дјете (члан 36. став 4), да Република уређује и обезбјеђује, поред осталог, бригу о дјети, остваривање и заштиту људских права и слобода, организацију, надлежности и рад државних органа и друге односе од интереса за Републику, у складу са Уставом (тач. 12, 5, 10. и 18. Амандмана XXXII на Устав којим је замијењен члан 68. Устава Републике Српске), да Народна скупштина доноси законе, друге прописе и опште акте (70. став 1. тачка 2).

Одредбама члана 8. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода прописано је: Свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота, дома и преписке (став 1). Јавне власти се не смију мијешати у остваривање овог права, осим ако то није у складу са законом и неопходно у демократском друштву у интересима националне безбједности, јавне безбједности или економске добробити земље, ради спречавања нереда или криминала, ради заштите здравља или морала, или ради заштите права и слобода других (став 2).

Суд је узео у обзир да је одредбама члана 3. Конвенције о правима дјетета, која се у Босни и Херцеговини примјењује на основу тачке 12. Прилога 1. Устава Босне и Херцеговине, прописано да ће у свим акцијама у вези с дјецом, без обзира на то да ли их предузимају јавне или приватне друштвене добротворне институције, судови, управне власти или законска тијела, најбољи интереси дјетета бити од првенственог значаја (став 1); да државе-потписнице узимају на себе да обезбиједи дјетету заштиту и бригу која је потребна за добробит дјетета, узимајући у обзир права и дужности његових родитеља, законских старатеља или других појединаца законски одговорних за њега, и да би се то постигло предузеће све за-

конске и управне мјере (став 2); да ће државе-потписнице обезбиједити да се институције, службе и установе одговорне за бригу о дјечи и њихову заштиту придржавају стандарда успостављених од одговарајућих власти, нарочито у погледу безбједности, здравља, у броју и прикладности њиховог особља, као и одговарајућег надзора над њима (став 3).

Суд је такође имао у виду да су Породичним законом („Службени гласник Републике Српске“ 17/23 и 27/24) уређени породичноправни односи између брачних супружника, ванбрачних партнера, родитеља и дјетета, усвојиоца и усвојеника, старатеља и штићеника, односи између сродника у брачној, ванбрачној или усвојеничкој породици, те поступци надлежних органа у вези с породичним односима и старатељством (члан 1). Релевантним одредбама овог закона је прописано да Република Српска обезбјеђује посебну заштиту породици, мајци и дјетету у складу са међународно признатим људским правима и основним слободама (члан 3), да су родитељи дужни да се брину о животу и здрављу своје дјеце, као и о њиховом подизању, васпитању и образовању (члан 6), да је у свим питањима која се тичу дјетета свако дужан да се руководи и поступа у складу са најбољим интересом дјетета (члан 8), да послове заштите и пружања правне помоћи породици и њеним члановима на начин и по поступку одређеним законом обавља центар за социјални рад, односно орган јединице локалне самоуправе надлежан за послове социјалне заштите, уколико одлуком надлежног органа јединице локалне самоуправе вршење ових послова није повјерено неком другом органу или организацији (у даљем тексту: орган старатељства), да су сви органи, организације, правна и физичка лица дужни да без одлагања обавијесте орган старатељства о повреди дјететових права, нарочито о насиљу, полним злоупотребима и злостављању дјетета (члан 14), да родитељи имају право и дужност да се брину о свом малољетном дјетету, односно да га чувају, подижу, васпитавају, образују, издржавају, заступају и управљају његовом имовином (члан 80. став 1), да је у свим питањима која се тичу родитељског права најбољи интерес дјетета примаран и интереси дјетета морају бити заштићени увијек када су у сукобу са интересима родитеља и других лица која се брину о дјетету или одржавају личне односе са дјететом (члан 84. став 4), да је орган старатељства дужан да предузима потребне мјере ради заштите личних и имовинских права и интереса дјетета (члан 110. став 1) те да су мјере заштите личних и имовинских права и интереса дјетета: упозорење, надзор над вршењем родитељског права, појачан надзор над вршењем родитељског права, издвајање дјетета из породице и заштита имовинских права и интереса дјетета (члан 111), да орган старатељства може, у свако доба, од родитеља захтијевати полагање рачуна

о управљању имовином дјетета (члан 121. став 1), да орган старатељства може захтијевати да суд у ванпарничном поступку, ради заштите имовинских интереса дјетета, дозволи мјере обезбјеђења на имовини родитеља (члан 121. став 2), да орган старатељства може, ради заштите имовинских интереса дјетета, захтијевати да суд у ванпарничном поступку одлучи да се родитељи у погледу управљања имовином дјетета ставе у положај старатеља (члан 121. став 3), да ће при избору одговарајуће мјере орган старатељства водити рачуна о поштовању принципа најмањег посезања (иде се од блаже мјере ка строжој мјери) (члан 122. став 2), да је међусобно издржавање чланова породице и других сродника њихова дужност и право (члан 264. став 1), да међусобном издржавању чланови породице и други сродници доприносе сразмјерно својим могућностима и способностима, у складу са потребама лица којем се даје издржавање (члан 265. став 1), да су родитељи првенствено обавезни да издржавају малољетну дјецу и у извршавању те обавезе морају да искористе све своје могућности (члан 265. став 2), да је малољетно дијете које има имовину и приходе од те имовине дужно да у складу са чланом 265. овог закона доприноси за своје издржавање, као за издржавање породице у којој живи (члан 267. став 2), да малољетна дјеца могу имати своју имовину коју стекну радом, или је добију насљедством, поклоном или по неком другом законском основу (члан 334. став 1), да дијете самостално управља и располаже имовином коју је стекло својим радом (члан 334. став 2), да имовином дјетета, осим оне коју је малољетник стекао својим радом, до његове пунољетности, у његовом интересу, управљају и располажу родитељи малољетника, под условима и на начин прописан овим законом (члан 334. став 3), да родитељи могу приходе из става 1. овог члана користити и за издржавање чланова породице, у складу са чланом 267. овог закона (члан 335. став 2).

Такође, релевантним одредбама Кривичног законика Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 64/17, 15/21, 89/21 и 73/23) прописано је да се кривичноправне одредбе садржане у овом законнику заснивају на Уставу Републике Српске и општепризнатим начелима и нормама међународног права (члан 1. став 1), да је основна функција кривичног законодавства Републике Српске заштита основних права и слобода човјека и других основних индивидуалних и општих вриједности које су установљене Уставом и међународним правом (члан 1. став 2) и да се ова заштита остварује одређивањем која дјела представљају кривична дјела, прописивањем казни и других кривичних санкција за та дјела и изрицањем тих санкција учиниоцима кривичних дјела у законом утврђеном поступку (члан 1. став 3); да се кривична дјела и кривичне санкције прописују само

законом (члан 2. став 1); да се кривична дјела и кривичне санкције прописују само за она противправна дјела којима се права и слободе човјека и друге индивидуалне и опште вриједности друштва установљене Уставом и међународним правом тако повређују или угрожавају да се њихова заштита не би могла остварити без кривичноправне принуде (члан 4).

Одредбама чл. 181. до 193. Кривичног законика Републике Српске прописана су кривична дјела против брака и породице, а у члану 190. инкриминисано је кривично дјело насиље у породици или породичној заједници и прописано: Ко примјеном насиља, пријетњом да ће напасти на живот или тијело, дрским или безобзирним понашањем угрожава спокојство, тјелесни интегритет или душевно здравље члана своје породице или породичне заједнице, казниће се новчаном казном или казном затвора до три године (став 1), ако је при извршењу дјела из става 1. овог члана коришћено оружје, опасно оруђе или друго средство погодно да тијело тешко повриједи или здравље наруши, учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до пет година (став 2), ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушавање здравља или су дјела учињена према дјетету или у присуству дјетета, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до десет година (став 3), ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила смрт члана породице или породичне заједнице, учинилац ће се казнити казном затвора од три до петнаест година (став 4), ко прекрши заштитне мјере или хитне мјере заштите од насиља у породици које му је суд одредио на основу закона, казниће се новчаном казном и казном затвора до три године (став 5), чланом породице или породичне заједнице, у смислу овог кривичног дјела, сматрају се супружници или бивши супружници и њихова дјеца и дјеца сваког од њих, ванбрачни партнери или бивши ванбрачни партнери, њихова дјеца или дјеца сваког од њих, сродници по тазбини закључно до другог степена без обзира на чињеницу да је брачна заједница престала, родитељи садашњих и бивших брачних и ванбрачних партнера, сродници из потпуног усвојења у правој линији без ограничења, а у побочној закључно са четвртим степеном, као и сродници из непотпуног усвојења, лица која везује однос старатељства, лица која живе или су живјела у истом породичном домаћинству, без обзира на сродство, лица која имају заједничко дијете или је дијете зачето, иако никада нису живјела у истом породичном домаћинству, те лица која су међусобно била или су још у емотивној или интимној вези, независно од тога да ли учинилац дијели или је дијелио домаћинство са жртвом (став 6).

На основу изложеног, Суд је оцијенио да је законодавац у складу са својим уставним овлашћењима из члана 36. и члана 68. тач. 12. и 18. који

је замијењен Амандманом XXXII на Устав, Породичним законом уредио односе између родитеља и дјетета, те прописао посебну заштиту дјетета у складу са међународно признатим људским правима и основним слободама као законско начело. У складу са овим начелом, у члану 110. став 1. прописао је да је орган старатељства овлашћен и обавезан да предузима мјере ради заштите личних и имовинских права и интереса дјетета, међу које спадају и мјере заштите имовинских права и интереса дјетета из члана 111. истог закона, којима орган старатељства врши било превентивну, било корективну контролу над начином на који родитељи управљају имовином дјетета, осим оне коју је малолетник стекао радом, односно да ли је користе за законом одређене намјене и да ли управљају имовином у најбољем интересу дјетета на начин да такву имовину сачувају, заштите и, по могућности, увећају. У оквиру прописаних законских мјера, законодавац је у одредби члана 121. прописао мјере заштите имовинских права и интереса дјетета, а у оспореном ставу 1. овог члана прописао је да орган старатељства може, у свако доба, од родитеља захтијевати полагање рачуна о управљању имовином дјетета, дакле, без обзира на разлоге који су довели до тога. Суд је оцијенио да ова законска мјера није несагласна са уставним одредбама на које се указује у иницијативи, односно да је у сагласности са одредбама из члана 36. Устава којима је јавној власти одређена позитивна обавеза да породици, мајци и дјетету обезбиједи посебну заштиту (став 1), да се брак и односи у браку и породици уређују законом (став 2) и да родитељи имају право и дужност да се старају о подизању и васпитању дјеце (став 4). Наиме, родитељи имају право да, под условима и на начин прописан законом, самостално управљају имовином дјетета, осим оне коју је малолетник стекао својим радом, до његове пунољетности, у његовом интересу, и при томе немају законску обавезу редовног или периодичног полагања рачуна органу старатељства о управљању имовином дјетета, какву законску обавезу имају стараоци које постави орган старатељства или овлашћени радник органа старатељства у случају када сâм орган старатељства врши старатељство непосредно. Међутим, овлашћење родитеља на управљање имовином дјетета није апсолутно и оно је због могућности сукоба најбољег интереса дјетета и интереса родитеља подвргнуто контроли органа старатељства из оспореног члана 121. став 1. Породичног закона, што представља механизам остваривања Уставом прописаног начела посебне заштите дјетета. На то обавезује и Конвенција о правима дјетета, којом је у члану 3. прописано да је у свим питањима у вези са дјететом најбољи интерес дјетета од највећег значаја, те да су државе потписнице дужне обезбиједити заштиту дјетета, узимајући у обзир

права и дужности његових родитеља, те да ће се у ту сврху предузети све законске и управне мјере. Полазећи од чињенице да је титулар имовине дијете, да дијете истом не може самостално управљати, осим у случају када се ради о имовини коју је дијете стекло својим радом, неспорно је да родитељи имају дужност и право да том имовином управљају. Међутим, вршећи родитељска права и дужности у том смислу могуће је да родитељи поступају на начин који није у складу са најбољим интересом дјетета. У таквим случајевима, неопходно је обезбиједити заштиту имовинских права и интереса дјетета који могу бити угрожени или повријеђени од стране његовог законског заступника. Стога је Суд оцијенио да су неосновани наводи иницијативе о несагласности одредбе члана 121. став 1. Породичног закона са одредбама члана 36. ст. 1, 2. и 4. Устава, као и наводи о ограничавању родитеља у вршењу родитељског права без уставног утемељења и без законског разлога, јер оспорена законска одредба управо подразумијева прописано овлашћење органа старатељства у функцији посебне заштите дјетета, а у случају када то у односима између дјетета и родитеља најбољи интерес дјетета захтијева.

Суд је оцијенио да су неосновани наводи иницијативе о несагласности одредбе члана 335. став 1. Породичног закона са чланом 36. став 4. Устава, односно наводи да се прописивањем у овој оспореној одредби родитељи ограничавају у вршењу родитељског права. То стога што се Уставом прописана посебна заштита дјетета, поред заштите личних права, односи и на заштиту његове имовине и имовинских интереса, а обухвата и законско одређивање намјене, односно разлога за које се могу користити дијелови имовине дјетета, како родитељи не би потпуно слободно и противно најбољем интересу дјетета одлучивали о томе. Ограничавање права родитеља да одлучују о коришћењу прихода из имовине дјетета одређивањем намјене и разлога за које се такви приходи могу користити (само за издржавање, лијечење, васпитање и образовање дјетета), како је то учињено у оспореном ставу 1. члана 335, у складу је са одредбом из члана 36. став 4. Устава, према којој родитељи имају право и дужност да се старају о подизању и васпитању дјете, чији се прави смисао и домаћај могу открити у вези са одредбом из става 1. истог члана Устава, којом је одређено да, поред породице и мајке, и дијете има посебну заштиту својих права, па тако и имовинских права. Суд истиче да су намјена и разлози за које родитељи могу користити имовину из прихода малољетника проширени ставом 2. истог члана Закона и за издржавање чланова породице, у складу са чланом 267. Закона, којим је у ставу 2. одређено да је малољетно лице које има имовину и приходе из имовине дужно да у складу са чланом 265. Породичног

закона доприноси за своје издржавање, као и за издржавање породице у којој живи. Посматрајући оспорену одредбу члана 335. став 1. издвојено, али и у системској вези са другим наведеним одредбама Породичног закона, Суд је оцијенио да одредба члана 335. став 1. Закона, која предвиђа супсидијарно коришћење прихода из имовине малолетника у сврху његовог издржавања, лијечења, васпитања и образовања, није у супротности са уставним одредбама на које се указује у иницијативи.

Такође, Суд је оцијенио да су наводи иницијативе о неуставности члана 335. ст. 3. и 4. Породичног закона неосновани из истих разлога због којих су неосновани и наводи из иницијативе који се односе на члан 335. став 1. Породичног закона, те да, сходно томе, члан 335. ст. 3. и 4. Породичног закона („Службени гласник Републике Српске“ бр. 17/23 и 27/24) није у несагласности са чланом 36. ст. 1, 2. и 4. Устава Републике Српске.

Имајући у виду наведено, Суд је оцијенио да прописивања као у члану 121. став 1. и 335. ст. 1, 3. и 4. Породичног закона („Службени гласник Републике Српске“ бр. 17/23 и 27/24) не доводе у питање уставне гаранције из члана 36. ст. 1, 2. и 4. Устава на које иницијатива указује, те да стога не постоји ни основ за разматрање евентуалне повреде члана 8. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода.

Суд додатно истиче да право родитеља да управљају имовином дјетета и ограничавање истог, по јудикатури Европског суда за људска права у примјени Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, не спада у домен, односно опсег права на поштовање приватног и породичног живота, дома и преписке из члана 8. наведене Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода.

Суд је приликом разматрања одредбе члана 190. став 6. Кривичног законика утврдио да иста у оспореном дијелу није у сагласности са чланом 5. алинејом 4. Устава Републике Српске. Суд је оцијенио да је законодавац овлашћен да, у оквиру Уставом утврђених принципа, Кривичним закоником уреди систем кривичног права, с циљем заштите основних права и слобода човјека и других индивидуалних и општих друштвених вриједности које су установљене Уставом и међународним правом. У том смислу законодавац је овлашћен да, на основу процјене цјелисходности, утврди правце одговарајућег реаговања на криминалитет у друштву и да одређена понашања инкриминише као кривична дјела, те да одреди објекте заштите тј. заштитне објекте и објекте радње, односно предмет напада, као и да пропише кривичне санкције за поступања која представљају њихову повреду и угрожавање.

Приликом дефинисања кривичног дјела насиља у породици или породичној заједници, законодавац је у смислу овог кривичног дјела дефинисао која се лица имају сматрати члановима породице или породичне заједнице. Приликом дефинисања чланова породице, у смислу овог кривичног дјела, законодавац је у виду имао брак, ванбрачну заједницу или сродство, док се приликом одређења чланова породичне заједнице, у смислу овог кривичног дјела, реферисао на правно уређен однос (старатељство), односно живљење у истом породичном домаћинству, односно постојање или зачеће заједничког дјетета и када лица нису живјела у истом породичном домаћинству, из чега произлази да међу члановима породичне заједнице, у смислу овог кривичног дјела, постоји релевантан правни однос или неки облик заједништва, који их легитимише и одређује као члана породичне заједнице. Међутим, у оспореном дијелу члана 190. став 6. Кривичног законика, а који се односи на „лица која су међусобно била или су још у емотивној или интимној вези, независно од тога да ли учинилац дијели или је дијелио домаћинство са жртвом“, постојање било каквог правно уређеног односа или било којег облика заједништва као елемента породичне заједнице учињено је ирелевантним, чиме је круг лица на које се односи овај дио оспорене одредбе у члану 190. став 6. Кривичног законика постао неодредив, што је у директној колизији са принципом правне сигурности. Управо из овог разлога оспорено прописивање у члану 190. став 6. Кривичног законика не задовољава стандарде квалитета који произлазе из начела владавине права из члана 5. алинеје 4. Устава Републике Српске, а у смислу којег права норма мора бити јасна, прецизна, доступна и предвидива њеним адресатима.

Дакле, по оцјени Суда оспорено прописивање „лица која су међусобно била или су још у емотивној или интимној вези, независно од тога да ли учинилац дијели или је дијелио домаћинство са жртвом“ у члану 190. став 6. Кривичног законика није у сагласности са чланом 5. алинејом 4. Устава Републике Српске.

Како је Суд утврдио да одредба из члана 190. став 6. Кривичног законика у оспореном дијелу није у сагласности са чланом 5. алинејом 4. Устава Републике Српске, Суд није посебно разматрао наводе из иницијативе о несагласности оспореног нормирања са чланом 36. Устава Републике Српске.